

Warszawa, 24 września 2018 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

(druk nr 948)

I. Cel i przedmiot ustawy

Podstawowa zmiana dotyczy ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ma ona na celu umożliwienie wystawienia, na podstawie dokumentacji medycznej sporządzonej przez lekarza, zaświadczenia lekarskiego o czasowej niezdolności do pracy przez osobę inną niż lekarz, wykonującą zawód medyczny. Zmiana ta podyktowana jest przekonaniem, że zoptymalizuje to czas poświęcany pacjentowi. Art. 1 ustawy nowelizującej zawiera nowy art. 54a ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, dotyczący umocowania do tej czynności asystenta medycznego. Ustawa przewiduje odpowiedzialność za skutki wystawienia zaświadczenia, tego, kto upoważnia określoną osobę, do wystawiania zaświadczenia w jego imieniu, a więc lekarza, także lekarza dentystry, felczera czy też starszego felczera. Zgodnie z ustawą, żeby wystawić zaświadczenie lekarskie o niezdolności do pracy, potrzebne jest osobne upoważnienie lekarza, który ma utworzony profil informacyjny (ZUS udostępnia w tym celu system teleinformacyjny). Rejestr Asystentów Medycznych obejmuje upoważnienia do wystawiania zaświadczeń lekarskich, dane wystawiających zaświadczenia, a także osób upoważnionych, daty obowiązywania upoważnień, informacje o ich cofnięciu albo wygaśnięciu oraz jaka była przyczyna tego. Administratorem Rejestru jest minister właściwy do spraw zdrowia. ZUS weryfikuje możliwość udostępniania danej osobie elektronicznego wystawiania zaświadczeń lekarskich.

ZUS może cofnąć upoważnienie do wystawiania zaświadczeń lekarskich, w zależności od okoliczności na 12 albo 3 miesiące albo stwierdzić wygaśnięcie upoważnienia.

W nowelizacji proponuje się także zmiany w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, rozszerzające zakres działania Narodowego Funduszu Zdrowia (art. 3). Do NFZ należeć będzie również finansowanie informatyzacji świadczeń opieki zdrowotnej oraz szkoleń w tym zakresie. Za koszty Funduszu uznaje się również zadania związane z informatyzacją świadczeń oraz szkoleń w tym zakresie. Ustawa przewiduje dofinansowanie w 2018 r., w formie dotacji celowej do kwoty 50 mln zł, przekazywanej do NFZ, na zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz koszty niezbędnego szkolenia świadczeniodawców.

Nowelizacja ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (art. 2) ma na celu wykonanie wyroku SK 18/17 z dnia 19 czerwca 2018 r. (Dz. U. poz. 1241) Trybunału Konstytucyjnego, orzekającego niezgodność § 13 ust. 2 pkt 9 w związku z § 32 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 r. poz. 1110 oraz z 2017 r. poz. 1541) z art. 47 oraz art. 51 ust. 1, 2 i 5 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, „w zakresie, w jakim przewiduje obligatoryjne zamieszczenie symbolu przyczyny niepełnosprawności, a w konsekwencji rodzaju choroby, w szczególności choroby psychicznej, jako przyczyny niepełnosprawności w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności”. Ustawodawca zaproponował zmianę art. 6b ust. 3 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, polegającą na uzupełnieniu przepisów dotyczących zakresu informacji umieszczanych w orzeczeniu o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (druk nr 2773) wpłynął do Sejmu 17 lipca 2018 r. Pierwsze czytanie projektu odbyło się w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Komisja przyjęła poprawki uściślające i redakcyjne oraz zmieniła datę

wejścia w życie ustawy z 1 października br. na 14 dni od dnia ogłoszenia Sprawozdanie komisji zostało zamieszczone w druku nr 2823, zawiera ono wniosek mniejszości dotyczący zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych odnośnie do ograniczeń w oznaczaniu stopnia niepełnosprawności w dokumentacji medycznej w celu ochrony danych osobowych osób niepełnosprawnych.

Drugie czytanie projektu ustawy odbyło się na 68. posiedzeniu Sejmu. Ponieważ zgłoszono poprawkę (związaną ze zmianą zawartą w art. 2), por. druk nr 2823-A, projekt ustawy skierowano do rozpatrzenia w Komisji. Poprawka stanowi konsekwencję orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, wykonywanego w art. 2 nowelizacji i zawiera dookreślenie przepisów dotyczących skutków prawnych od dnia obowiązywania orzeczenia.

Komisja rekomendowała przyjęcie poprawki.

Na tym samym posiedzeniu Sejmu, 13 września br., uchwalono ustawę zgodnie ze wskazaniami Komisji. Wniosek mniejszości został odrzucony, natomiast przyjęta została ustawa wraz z poprawką.

Za przyjęciem ustawy głosowało 420 posłów, nikt nie był przeciwny, jedna osoba się wstrzymała.

III. Uwagi szczegółowe

1. Trzeba zauważyć, że art. 2 nowelizacji nie jest związany z zakresem unormowań art. 1 i 3, reguluje materię odrębną, polegającą na dostosowaniu stanu prawnego do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i został dołączony do projektu ustawy, ponieważ niezbędne było podjęcie jak najszybszych działań legislacyjnych. W trakcie procesu legislacyjnego w Sejmie dodano art. 5. Jednocześnie właśnie materia art. 2 stała się przedmiotem zwiększonego zainteresowania posłów (wniosek mniejszości) i w rezultacie wprowadzono uregulowanie w art. 5 (w sprawozdaniu art. 4), które nie zostało omówione w uzasadnieniu. Podstawa prawna do zamieszczania przy wydawaniu orzeczeń o stopniu niepełnosprawności kodu dotyczącego choroby psychicznej, zgodnie z przyjętą ustawą, została zamieszczona w akcie ustawowym, nie ma więc podstaw, aby mówić o niezrealizowaniu orzeczenia TK. Jednakże można zauważyć, że zwrócenia się do TK ze skargą, było związane z koniecznością ujawniania istotnej informacji dotyczącej zdrowia wynikającej z kodu P-02. W tym aspekcie można się zastanawiać, czy nie można było

zapewnić ochrony prawa do prywatności osób z chorobą psychiczną, chociażby analogicznie jak przyjęte jest w stosunku do zamieszczania symbolu niepełnosprawności w legitymacji osoby niepełnosprawnej? Zrealizowano bowiem de facto zalecenie Trybunału, jednak w kontekście przyjętych przepisów nasuwa się spostrzeżenie, że skoro ustawa zezwala na wskazanie nie więcej niż trzech symboli niepełnosprawności i tak zawsze ktoś może znaleźć się w sytuacji niepełnego ujawniania swojej sytuacji zdrowotnej. Można było, być może, od razu rozważyć pełniejsze wykonanie wyroku TK i wyjść naprzeciw osobom z orzecaną niepełnosprawnością, zapewniając im zwiększoną ochronę prawa do prywatności i, przykładowo, przyznać im prawa wykazania w odrębnym egzemplarzu orzeczenia, na wniosek, podstawy zaliczenia ich do stopnia niepełnosprawności.

2. Art. 54a, kluczowy dla nowelizacji, jest bardzo rozbudowany i niezrozumiały, zawiera wielokrotnie złożone zdania, z których niełatwo jest odczytać sens, jak np. ust. 3 – do czego otrzymuje uprawnienia wskazana w przepisie osoba? ust. 5 *udzielenie upoważnienia (...) następuje przez jego wytworzenie (...) za pomocą konta*, w tym miejscu nasuwa się pytanie o relację konta do profilu informacyjnego. Waler informacyjny tak ujętych przepisów jest wątpliwy.

3. Terminologia *wygaśnięcia upoważnienia* pojawia się po raz pierwszy w art. 54a w ust. 6, potem w ust. 8 w pkt 5, a następnie w art. 60 w ust. 2a, natomiast ust. 7–8 stanowi o *wygaszeniu*. Określenie *wygaszanie* upoważnienia, jako forma niedokonana różni się od wyżej wymienionego.

Bożena Langner

Główny legislator